

OGÓLNOPOLSKIE
POROZUMIENIE
ORGANIZACJI
SAMORZĄDOWYCH

KARTA SAMORZĄDNOŚCI

Samorząd terytorialny stanowi fundament demokratycznego państwa. Odbudowa polskiego samorządu, która przyniosła społecznościom lokalnym autonomię i możliwość decydowania o swoim losie, jest najbardziej udaną z polskich reform. Dzięki temu zmieniliśmy Polskę, zyskując przy tym zaufanie większości Polaków, co systematycznie potwierdzają badania opinii publicznej.

Zmiany w ustawach dotyczących podstaw polskiego samorządu, które są obecnie proponowane bez żadnych konsultacji ze stroną samorządową, mogą podważyć ustrój państwa.

Ograniczenie praw wyborczych obywateli, pozbawienie przedstawicieli mieszkańców gmin samodzielności w realizacji zadań publicznych, swobody w gospodarowaniu ich wspólnym majątkiem, wolności we współdziałaniu z innymi jednostkami spowoduje zahamowanie rozwoju lokalnego, zgodnego z oczekiwaniami mieszkańców. Odbieranie kompetencji gminom, powiatom i województwom, przekazywanie ich administracji centralnej, oddalonej od obywateli i niepoddanej ich kontroli, to odejście od demokracji. **Stanowczo się temu sprzeciwiamy.**

Domagamy się, aby rządzący i stanowiący prawo przestrzegali i szanowali konstytucyjne zasady ustroju naszego państwa, które przypominamy w niniejszej Karcie.

MIESZKAŃCY

1. Gospodarzami społeczności lokalnych i regionalnych są ich **mieszkańcy** i to **oni muszą decydować** o kształcie swoich wspólnot samorządowych, w tym poprzez wolne wybory i referenda lokalne. Prawa wyborcze mieszkańców (czynne i bierne) oraz uprawnienia do podejmowania przez nich decyzji w referendum, zagwarantowane w Konstytucji, nie mogą być ograniczone.

2. Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina. Tylko mieszkańcy danej gminy mogą wybierać w wyborach powszechnych i odwoływać w drodze referendum swoje organy samorządowe.

JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

3. Samorząd terytorialny działa w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Jego **samodzielność** (w zakresie zadań własnych oraz definiowania interesu lokalnego albo regionalnego) podlega ochronie sądowej. Nadzór nad wykonywaniem zadań własnych jest sprawowany wyłącznie według kryterium legalności.

4. Jednostki samorządu terytorialnego są **podmiotami polityki rozwoju** lokalnego i regionalnego. Przekazane samorządom sprawy publiczne są ich **zadaniami własnymi**.

5. Kompetencje gmin powiatów i województw, wynikające z ich zadań własnych, są **całkowite i wyłączne**. Ustawy określają zasady realizacji tych zadań; o sposobie ich realizacji decydują właściwe organy jednostek samorządu terytorialnego.

Gminy - podstawowe jednostki samorządowe - kreują rozwój lokalny, dostarczają mieszkańcom podstawowe usługi publiczne i zapewniają obsługę administracyjną.

Powiaty - komplementarny samorząd lokalny - realizują lokalne zadania ponadgminne oraz koordynują lokalne służby, inspekcje, straże i administracje zespolone.

Województwa - podmioty polityki regionalnej - kreują rozwój regionalny oraz koordynują działania innych podmiotów na rzecz tego rozwoju.

FINANSE SAMORZĄDOWE

6. Finanse samorządowe są pełnoprawnym członem sektora finansów publicznych.

7. Zasoby finansowe gmin, powiatów i województw, oparte na dochodach własnych i subwencjach, **umożliwiają realizację ich zadań** na określonym w ustawach i aktach wykonawczych poziomie. Zmianom zakresu zadań i wymaganego poziomu ich realizacji towarzyszą adekwatne zmiany zasilania finansowego jednostek. Ubytki w dochodach własnych, wynikające z ulg i zwolnień ustawowych, są rekompensowane.

8. System dochodów jest uzupełniany **subwencją wyrównawczą**, która umożliwia realizację zadań obowiązkowych w określonym w przepisach prawa standardzie.

9. **Dotacje celowe** służą do finansowania inwestycji oraz zadań powierzonych JST przez Unię Europejską, administrację rządową i inne jednostki samorządu terytorialnego.

MAJĄTEK

10. Jednostki samorządu terytorialnego mają prawo **swobodnie kształtować gospodarowanie swoim majątkiem**. Stanowi on zasób, który umożliwia realizację zadań a także jest wykorzystywany do wspierania przedsięwzięć rozwojowych w ramach lokalnej albo regionalnej polityki rozwoju. Zasoby majątkowe, mające znaczenie dla rozwoju lokalnego albo regionalnego, będą przekazywane nieodpłatnie, odpowiednio gminom, powiatom albo województwom.

ORGANIZACJA I WSPÓLDZIAŁANIE

11. Gminy, powiaty i województwa mają **swobodę** w dostosowaniu swoich struktur organizacyjnych do lokalnych albo regionalnych uwarunkowań realizacji zadań. Mogą je powierzyć własnym jednostkom organizacyjnym albo podmiotom zewnętrznym: publicznym, społecznym lub prywatnym, z zachowaniem procedur wymaganych prawem.

12. Jednostki samorządu terytorialnego, wykonując swoje zadania, mogą swobodnie **współdziałać** z innymi jednostkami, w formach określonych w przepisach prawnych.

13. Integracja zarządzania na funkcjonalnych **obszarach metropolitalnych** lub miejskich jest ustawowo uregulowana, w sposób zapewniający zdolność wykonywania zadań publicznych. Tworzone struktury nie naruszają podmiotowości i samodzielności podstawowych jednostek samorządowych – gmin.

14. Ustawy umożliwiają **jednolite zarządzanie** infrastrukturą techniczną i społeczną w granicach miast przez samorząd miasta.

GRANICE I TERYTORIA SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH I REGIONALNYCH

15. **Korekta granic gmin i powiatów** jest przeprowadzana na podstawie rzetelnej analizy powiązań funkcjonalnych, uwzględniającej potencjał rozwoju.

16. Zmiana granic gminy, powiatu albo województwa, wymaga zrozumienia i akceptacji **mieszkańców obszaru będącego przedmiotem wniosku** o zmianę granic, wyrażonej w powszechnych konsultacjach albo referendum lokalnym.

KONSULTOWANIE

17. Samorządy muszą być rzetelnie konsultowane w zakresie aktów prawnych ich dotyczących, w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz w komisjach parlamentarnych.